עד דאמרי ליה הא דאמר רב יהודה מיצר שהחזיקו בו'. תימה מאי מייתי מרב יהודה דרבים שאני דאי לאו הכי קשיא מתני' דקתני קולן ויורד ופירש ר"מ וריב"ס דרבים החזיקו במצריה דרב הונא וברשותו דאי לאו הכי אין חזקתו מועלת כדמשמע בהמניח (כ"ק דף כח. ושם) ואמת רב הונא וקא חפר ברשות הרבים וקלן שרשים דרב פפא ומשום הכי פריך מדרב יהודה דכיון שהחזיקו בו רבים אינו רשאי לחפור והא דקאמר אמאי לא אמרי ליה כאן בתוך שש עשרה אמה וכו' ה"פ כלומר כי קאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקנקלו ה"מ תוך ט"ז אמה אבל חוץ לט"ז אמה מותר לקנקלו כיון שמנית ט"ז אמה כדין רשות הרבים ובסוף חזקת הבתים (לקמן דף ס:) דאמר רבי יוחנן לאדם שכנס תוך שלו להחזיר כתלים במקומן אע"ג דאיכא רווחא כדמשמע התם אינא דר"ל הכא איכא רווחא דקאמר התם (ד) שאינו סותם כל רשות הרבים אבל איכא רווחא ט"ז אמה אבל אי איכא רווחא ט"ז אמה מודה רבי יוחנן דמותר לקנקלו ומתחזר כתלים במקומן כדאמר הכא ומיהו קשה מאי קאמר רב פפא אמרי ליה מכולהי מאי כולהי ומפרש ה"ר מנחם דמכולהי היינו מכל הני דתנן (ה) אם האילן קדם לא יקוץ ספק כו' ולא יכלי ליה שהיה דומה אותו דמיירי באילן עצמו אבל הברשים יקוץ ור"מ מפרש דרב הונא היה קולן ולוקח הברשים לעצמו ול"ל רב פפא מאי האי כלומר למה אתה לוקח הברשים לעצמן ל"ל דתנן קולן ויורד וכיון שבדין אני קולן כמו כן יכו העצים שלי ואמרי ליה מכולהי היינו הנהו דמייתי הכא והיינו דמייתי לקמן ברשי אילן הדיוט הבאים כו' דמינה מוכח לקמן דהעצים שלו דקתני במתני' היינו של בעל האילן ולא יכלי ליה שדהה לו כדאמי ליה לקמן עד דא"ל מרב יהודה כו' דנהי שלא תועיל חזקתי כחזקת רבים לענין שלא יהא רשאי לקוללו לענין זה מיהא תועיל שיהו העצים שלי ומסיק אמאי לא אמרי ליה חוץ לשש עשרה יש להיות העצים שלי כדאמר רבינא לקמן כאן חוץ לשש עשרה כו':

אלא הבא בגידולין הבאין לאחר מכאן. ויש ספרים דגרסי מידי אירע הא בגידולין וכל זה מדברי המקשה כלומר על כרחך לא תוכל לפשוט מכאן דבגידולין הבאין לאחר מכאן איירי ואי בתר אילן אזלינן דישא אשמועינן דאין נהנין וסיפא אשמועינן דאין מועלין ואי בתר קרקע אזלינן דישא אשמועינן דאין מועלין וסיפא אשמועינן דאין נהנין בגידולין וא"ת הניחא בגא דאשמועינן דאין מעילה בגידולין בשמעינן של הקדש הבאין בשל הקדש דהוי רבותא טפי וי"ל דנקט הכי משום אידך בגא דאשמועינן דאין נהנין דהוי רבותא טפי שאין הכל של הקדש וי"מ לא גרים אלא המתרן הוא דקאמר הכי דמוקי סיפא דאין מעילה בגידולין והא דלא נקט דשל הקדש משום דבעי למינקט דומיא דרישא דאין הכל להקדש אלא חד להקדש ומד דהדיוט אבל אי בתר קרקע אזלינן ורישא אשמועינן דאין מעילה בגידולין ליתני רישא של הקדש בשל הקדש דאין מיושב כל כך לומר תנא רישא אגב סיפא כמו תנא סיפא אגב רישא: **רבינא** אמר לא קשיא כאן תוך ט"ז בו'. רישא כתוב ט"ז אמה דבתר אילן אזלינן וסיפא חוץ לט"ז אמה דבתר קרקע אזלינן ואם תאמר וליתני אידי ואידי תוך ט"ז וליתני סיפא מועלין אי נמי אידי ואידי אחר ט"ז וליתני ברישא מועלין וי"ל דתנא הכי לאשמועינן דבתרוייהו בין בתוך ט"ז אמה בין חוץ לט"ז אמה לא נהנין ולא מועלין: **גזלן** הוא ואין מביאין ממנו בכורים. פי' ר"מ משום דאין מביאין גזל על גבי המזבח שנאמר אני ה' שונא גזל בעולה (ישעיה סא) וכתיב והבאתם גזול וגו' (מלאכי ה) ולית לן דעולה דהא בהדיא פסקינן כרבי יוסי דאמר זה טוטע בתוך שלו כו' וא"ת לפירושו עולה כמאן סבר דברבנן נמי לא הוי דרבנן לא בעו הרחקה אלא ד' אמות ועולה שם עשרה אמה וי"ל דעולה הוי מוקי מתניתין בגזומא כדמוקי לה ברש פירקין ולהכי לא בעי אלא ד' אמות ומיהו קשיא לרבי יצחק דפריך לקמן לעולה מהקונה אילן וקרקעו מבית ויקורא מאי לאו כל שהוא ומאי קושיא שאני התם שקנאו אלא הוה גזלן וגרמה כפי' הקונטרס *דאע"ג דמותר לסמוך אין מביאין ממנו בכורים דבעינן אשר תביא מאדמתך ולקמן דאמר אילן הסמוך מביא ויקורא שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ לא קאמר שעל מנת כן הנחיל שיהא מותר לסמוך דבגלאו הכי שרי אלא על מנת כן הנחיל שיהא חשוב כמו מתרלף ויכול לומר (ה) אשר נתת לי: **עשר** נטיעות המפוזרות כו'. בסוכה (דף לד.) אמר עשר נטיעות וערבה ויסוך המים הלכה למשה מסיני ודוקא עשר לתוך בית סאה אבל פחות אין צריכין חריסה כל כך וכן נמי אם היו בבית סאה יותר מעשר נטיעות אין חורשין לפי שעומדין ליעקר: כמה

עין משפט נר מצוה

צח א ב מיי' פ"ה מהל' מעילה הלכה י:
צט ג מיי' שם ופי"ח מהל' שכנים הל' ז סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף ל:
ק ד מיי' פ"ג מהלכות שמיטין הל' ה סמג לאין רסז:
קא ה מיי' שם הל' ט:

רבינו גרשום

מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו. ואבותי ואבות אבותי החזיקו בו בכמה שנים: לבתר דנפק רב פפא אמר רב הונא אמאי לא אמרי ליה כאן בתוך שש עשרה. סמוך למיצר אם נטע ויוצאין שרשין פתחת ונכנסין לשדה חבירו קרצץ ויורד וכאן חוץ לט"ז אמה שהרחיקו כדין ושוב נכנסין שרשיו מתחת לשדה חבירו אמר רב יהודה דאסור לקלקלו:

מ"סבא הבאין בשל הקדש בשדה הקדש לא נהנין מהן מן השרשין לכתחלה (ה) אבל הנהנה מהן בדין הקדש היינו דלא מועלין דבתר אילן אזלי דשל הדיוט הוא משי"ה מה שקוצצין מן השרשים יהן לבעל האילן: ושל הקדש. אילן הקדש: לעולם בתר אילן אזלי שרשים. ואמאי אין מועלין בסיפא משום דאותן השרשים של הקדש שבאין בשדה הדיוט בגידולין של הקדש הבאין לשדה הדיוט לאחר שהוקדש עסקינן ומ"ש אין מועלין דסבר אין מועלין בגידולין כו דאמר אבותי הקדישו קירות ואנו נתיר גמזיות: ורבינא אמר. לעולם בתר אילן אזלינן ומ"ש לא מועלין ודקא קשיא לך בסיפא אמאי לא אזלינן בתר אילן ומועלין הא לא קשיא דרישא משום הכי אין מועלין דנטע הוא בפחות מי"ז אמה סמוך למיצר אע"ג דאיכא למימר דיוק הוא משל הקדש לא מועלין דשדינן עיקרו בתר אילן אבל סיפא דקתני אילן של הקדש לא מועלין משום דחוץ מט"ז אמות הוא נטוע דליכא למימר דמשרשי הקרש הן דהוצאל שהוא רחוק כל כך מי שקוצץ אותן שרשין שהן לפוף ט"ז אמה אין מכחיש כלום באילן משי"ה אין מועלין. ומתני' דקתני העצים שלו מי אם בתוך ט"ז אמה חוסר וקוצץ הן של בעל האילן ואם חוץ לט"ז אמה חוסר וקוצץ הן של בעל (הקרקע): אמר עולא אילן הסמוך למצר של שדה חבירו בתוך לט"ז אמה. שרשיו יונקין משדה חבירו ואין מביא פירותיו ביכורין דאין יכול לקרות את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לפי שיונק משדה אחרים: מנא ליה לעולא הא. דאילן יונק מכל צדדיו עד שש עשרה אמה אליבא מרתנן במס' שביעית עשר

ה) [ל"ל לפחולה כדין הקדש אבל מנהנה מהן לא מועלין דנהנה אילן אחלין: ו) כ"ה לשון הגמ' כפסחים דף נ ע"ב:

מסורת הש"ס

ה) כ"ק כה. לעיל יב. ע"ש ולקמן ס: ולף ק. ב) כפ"י איתא הדריבא. ג) מעילה יט.: ד) בביצה פ"ה מ"ו. ה) ברש"י שם מ"ה. ו) בפ"י חגיגה. ז) [וכולו רש"ס]. ח) ל"ל שאינן. ט) ל"ל מתמני הכם. רש"ס. י) ל"ל ומסיח דתנן. רש"ס.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה טלן כו' דאע"ג דמותר לסמוך. עיין כ"כ רש"ש כנוכים:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה בתוך שם וכו' ולמה תוך כל"ל ותיבת היא נמחק: (ב) ד"ה כמה וכו' כי עבדת ליה לנטיעה אחת של אמה: (ג) ד"ה הא לא לא כו' שם עשרה אמה לכל: (ד) תוס' ד"ה עד דאמרי ליה הא דאמר רב יהודה וכו' דקאמר התם היינו שאינו סותם: (ה) ד"ה נגזל וכו' ויכול לומר מן האדמה אשר נתת לי:

מוסף רש"י

מיצר שהחזיקו בו רבים. שבאיבוהו ותקנוהו לחלוק הבעלים יפוי ומקנו, אסור לקלקלו. דלמה לרבים מחל (ושם"ם לקמן ס:). שרשי אילן של הדיוט הבאין בשל הקדש לא נהנין ולא מועלין. דאילן כתר אילן ואילן בשל הדיוט קלי מעילה יג:). של הקדש הבאין בשל הדיוט לא נהנין. דאילן ויעקרו קלי בשל הקדש (שם).

רבינו גרשום (המשך)

נטיעות המפוזרין בתוך בית סאה לפי שהנטיעות הן בחורות צריך לחקן ערב ששית הנכנסת לשביעית כדי שלא יתקלקלו לפי שאין חורשין בשביעית והיו חורשין כל בית סאה (שהן נטיעותיהן) בשבילן ל' יום קודם לראש השנה ועד ראש השנה דהכי קי"ל ערב שביעית דהיינו שנה ששית הנכנסת בשביעית לא חורשין כלל כי אם שדה לכן עד הפסח ושדה אילן עד העצרת אבל שדה נטיעות שבחורות ביניהו היו חורשין שלשים יום לפני ראש השנה כדכתיב בחריש ובקציר תשבות אם אינו ענין לשביעית עצמה שכבר נאמר והשביעית השמטנה ונטשתה וכו' שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור תנהו ענין לחריש ולקציר של שנה ששית הנכנסת לשביעית שאינו רשאי לקצור ולחריש לצורך שביעית ולא בשביעית לצורך שמינית אבל הני נטיעות כדי שלא יתקלקלו היו חורשין עד ראש השנה שנכנסת שביעית:

מאה ועולות לאלפים וחמש מאות אמה חלוק אותן לעשר אילנות תמצא לירוף קרקע יניקת כל אילן ואילן בין הכל מאתן וחמשין אמה אורך באמה רוחב: **הא לא הוי כדעולא.** דשיעור עולא נפיש דאמר דאילן יונק שם עשרה (ג) לכל לד הרי ל"ב על ל"ב עשה מהן רלועה אחת של אמה רוחב כאשר עשית מבית סאה ממלאתה של אלף וכ"ד אמה שהרי יש כאן שלשים וחמש רלועות כל אחת ואחת ל"ב אמה: **ואלא מדאמר שלשה אילנות.** גדולים שיונקים יותר מן הנטיעות ומפוזרין בבית סאה לאחרו ולרחבו כשוה אע"פ (ד) שאינו של אדם אחד אלא של שלשה כי אדם מצטרפין להיות שדה אילן ולחרוש כל בית סאה בשבילן ערב שביעית עד עצרת כדין שדה אילן ואם לאו אין מורשין אלא כל אחד כדי ערכו דהיינו תחתיו ומותה לו כמלא אורה וסלו והשאר הוי שדה הלבן ואין מורשין אותו אלא עד הפסח: בית

עד דאמרי ליה הא דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו לבתר דנפק אמר אמאי לא אמרי ליה כאן בתוך שש עשרה אמה כאן חוץ לשש עשרה אמה: היה חופר בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו (וכו'): בעא מיניה יעקב (ו) הדייבא מרב חסדא עצים של מי אמר ליה תניתוה (ז) אשרשי אילן של הדיוט הבאין בשל הקדש לא נהנין ולא מועלין אי אמרת בשלמא בתר אילן אזלינן משום הכי לא מועלין אלא אי אמרת בתר קרקע אזלינן אמאי לא מועלין אלא מאי בתר אילן אזלינן אימא סיפא (ח) של הקדש הבאים בשל הדיוט לא נהנין ולא מועלין ואי בתר אילן אזלינן אמאי לא מועלין מידי איריא בגידולין הבאין לאחר מכאן עסקינן וקא סבר אין מעילה בגידולין רבינא אמר לא קשיא (ט) כאן בתוך שש עשרה אמה כאן חוץ לשש עשרה אמה: אמר עולא אילן הסמוך למצר בתוך שש עשרה אמה גזלן הוא ואין מביאין ממנו בכורים מנא ליה לעולא הא אילימא (י) מדתנן (יא) עשר נטיעות המפוזרות בתוך בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן עד ראש השנה כמה הוו להו תרי אלפין וחמש מאה גרמידי לכל חד וחד כמה מטי ליה מאתן וחמשין הא לא הוי דעולא ואלא (יב) מדתנן (יג) השלשה אילנות של ג' בני אדם הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית

שהחזיקו בו רבים. לעשותו להן דרך אסור לקלקלו אע"פ שהוא של יחיד. ואמת נמי הא אחזיקי ליה: **לבתר דנפק.** רב פפא: **אמר.** רב הונא אמאי לא אמרי ליה: **בתוך שש עשרה אמה.** לאילן הויא חזקה דאילן אכל חוץ לשש עשרה אמה אין חזקתו מועלת כדמשמע בהמניח (כ"ק כ"ה אמה אינו יונקין אלא בתוך ט"ז אמה סמוך לאילן וכדאמרינן לקמן ואנא (ה) הוא חוץ לט"ז אמה קיימנא: **הדייבא.** דמן הדייב: **לא נהנין.** מדרבנן: **ולא מועלין.** אם נהנה לא מעל אלמא לא קדשי: **מידי איריא.** מסקנא דקושיא הוא. כלומר מכולה לאו איריא היא לא למשמע מינה כתר אילן ולא למשמע מינה כתר קרקע דטעמא משום דהנך שרשים גידולים הבאים לאחר שהוקדש האילן הוא ואיכא למ"ד כתם' מעילה (יב.) אין מועלין בגידולין אפי' שרשי הקדש בשדה הקדש: לא נהנין אילטריכא ליה: **רבינא אמר ל"ק.** דישא דקתני בתר אילן אזלינן היינו בתוך ט"ז אמה וסיפא דקתני של הקדש בתוך בתוך של הדיוט לא מועלין היינו חוץ לט"ז: **גזלן הוא.** שיונק משדה חבירו: **ואין מביאין ממנו בכורים.** אין צריך להביא ממנו בכורים דבעינן אשר תביא מאדמתך (דברים כו): **עשר נטיעות מפוזרות בבית סאה.** לאחרו ולרחבו כולן בשוה יונקות מכל בית סאה וכולם (ד) צריך להם ומותר לחורשו ערב שביעית עד ראש השנה שהלכה למשה מסיני הוא. ובית סאה ממשים אמה על ממשים אמה שאצל המשכן קרוי בית סאתים והוא מאה על ממשים: **כמה הוי להו.** בית סאה כי עבדת (ב) להו רלועה של אמה רוחב: **תרי אלפים וחמש מאה גרמידי.** שהרי יש כאן ג' רלועות של ממשים אמה רוחב ל"ב אמה אורך הרי ל"ב על ל"ב עשה מהן רלועה אחת של אמה רוחב כאשר עשית מבית סאה ממלאתה של אלף וכ"ד אמה שהרי יש כאן שלשים וחמש רלועות כל אחת ואחת ל"ב אמה: **ואלא מדתנן שלשה אילנות.** גדולים שיונקים יותר מן הנטיעות ומפוזרין בבית סאה לאחרו ולרחבו כשוה אע"פ (ה) שאינו של אדם אחד אלא של שלשה כי אדם מצטרפין להיות שדה אילן ולחרוש כל בית סאה בשבילן ערב שביעית עד עצרת כדין שדה אילן ואם לאו אין מורשין אלא כל אחד כדי ערכו דהיינו תחתיו ומותה לו כמלא אורה וסלו והשאר הוי שדה הלבן ואין מורשין אותו אלא עד הפסח: בית

כ) כ"ק כה. לעיל יב. ע"ש ולקמן ס: ולף ק. ב) כפ"י איתא הדריבא. ג) מעילה יט.: ד) בביצה פ"ה מ"ו. ה) ברש"י שם מ"ה. ו) בפ"י חגיגה. ז) [וכולו רש"ס]. ח) ל"ל שאינן. ט) ל"ל מתמני הכם. רש"ס. י) ל"ל ומסיח דתנן. רש"ס.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com